

Eğitimde Evlilik

Nihal SALMAN

Dr. Nihal SALMAN

EĞİTİMDE EVLİLİK

ISBN 978-625-6890-23-7

Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazarına aittir.

© 2023, PEGEM AKADEMİ

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. AŞ'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Bu kitap T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayınevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

Pegem Akademi Yayıncılık, 1998 yılından bugüne uluslararası düzeyde düzenli faaliyet yürüten **uluslararası akademik bir yayınevidir**. Yayımladığı kitaplar; Yükseköğretim Kurulunca tanınan yükseköğretim kurumlarının kataloglarında yer almaktadır. Dünyadaki en büyük çevrimiçi kamu erişim kataloğu olan **WorldCat** ve ayrıca Türkiye'de kurulan **Turcademy.com** ve **Pegemindeks.net** tarafından yayınları taranmaktadır, indekslenmektedir. Aynı alanda farklı yazarlara ait 1000'in üzerinde yayını bulunmaktadır. Pegem Akademi Yayınları ile ilgili detaylı bilgilere <http://pegem.net> adresinden ulaşılabilir.

I. Baskı: Haziran 2023, Ankara

Yayın-Proje: Şehriban Türüldür
Dizgi-Grafik Tasarım: Tuğba Kaplan
Kapak Tasarımı: Pegem Akademi

Baskı: Sonçağ Yayıncılık Matbaacılık Reklam San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı 48/48 İskitler/Ankara
Tel: (0312) 341 36 67

Yayıncı Sertifika No: 51818
Matbaa Sertifika No: 47865

İletişim

Macun Mah. 204. Cad. No: 141/A-33 Yenimahalle/ANKARA
Yayınevi: 0312 430 67 50
Dağıtım: 0312 434 54 24
Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60
İnternet: www.pegem.net
E-ileti: pegem@pegem.net
WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

Dr. Nihal SALMAN

Nihal Salman 1978 yılında Lefkoşada doğdu. İlk, orta ve lise eğitimini Lefkoşa okullarında tamamladı. Lisans eğitimini Selçuk Üniversitesi Sosyoloji bölümünden, yüksek lisans ve doktora eğitimini Yakın Doğu Üniversitesi Eğitim Programları ve Öğretimi bölümünde tamamlamıştır.

Yazarın Yapmış Olduğu Bilimsel Yayınlar

Kara, S.N. Bicen A. Uzunboylu, H.(2009) “Felsefe Grubu Öğretmenlerinin İşbirlikli Öğrenmeye Yönelik Görüşlerinin Değerlendirilmesi” KKTC Milli Eğitim Dergisi, Sayı13

Salman N., Uzunboylu, H. (2011). Eşlerin Boşanma Nedenleri ve Eğitimi. Pegem Yayınları.

Salman, N., Karaaziz, M., & Keskindağ, B. (2018). Examining Relationships Between Marital Adjustment, Tendency For Conflict And Cheating Among Married Couples. Uluslararası Bilimsel Araştırmalar Dergisi (İbad), 3(2), 377-388.

Salman, N., Batman, K. A., & Sorakin, Y. (2022). The Needs Analysis Of The Marriage Education Program For Turkish Cypriot Community: Development Phase. Frontiers In Psychology, 13.

Salman, N. (2023). Developing and Evaluating the Marriage Education Program: The Example of the Turkish Cypriot Community. Qeios ID: HNFH3N.

Yazarın Vermiş Olduğu Eđitimler ve Konferanslar

Kara, S.N. (2009) "Evaluation Of University Secretary's Education Needs" World Conference On Educational Scinces.

Salman, N. (2014). "Content Analysis Exaluation of Studies on Education Programs and Teaching Practices. Cyprus Internaional Conference on Educaional Research.

2017 tarihinde ölyak ve Glutensiz Hayat Seminerinde "Beslenmede Ailenin Rolü" isimli eğitim semineri.

2017 tarihinde Kıbrıs Türk Amme Memurları Sendikasının düzenlediği Panelde "Hemşirelerin Evlilikte Yaşadığı Sorunlarla Baş Etme Yöntemleri" konulu sunum.

2022 tarihinde Lefkoşa Türk Belediyesinde Hizmet İçi Eğitim Olarak 15 saatlik "Aile Okulu" isimli eğitim vermiştir.

Yazarın Yapmış Olduğu Sosyal Faaliyetler

2007-2008 yıllarında İlkokul Türkçe 1, 2 ve 3 sınıf ders kitabı yazım komisyonunda Sosyolog olarak hizmet vermiştir.

2011-2012 yılları arasında BRT radyosunda "sivil toplum konuşuyor" kuşadında Kıbrıs Eğitim Bilimleri Derneğinin Sunuculuđunu yapmıştır.

Kıbrıs Gazetesinde 2014-2020 yılları arasında sağlık köşesinde her hafta aile ile ilgili köşe yazarlığı yapmıştır. Halen gazete arada bir geçmiş yazıları yayınlamaktadır.

2014-2017 Haziran ayına kadar Kıbrıs Genç TV her hafta aile ve evlilik üzerine uzman konuk olarak programa katılmıştır. 2021 yılından beri de Kıbrıs Genç TV'de "Nereye Gidiyoruz" isimli programın yapımcı ve sunuculuğunu yapmaktadır.

BRT, KTV, Sim TV kanalında toplumsal sorunlar, aile ve evlilik konularında uzman konuk olarak programa katılmıştır.

Çeşitli Gazetelerde toplumsal sorunlar, aile, çocuk ve kadın konularında uzman olarak manşetten yayınlanan röportajlarda bulunmaktadır.

Teşekkür

Bu kitap, doktora tezimden türetilmiştir. Tezimde bana destek olan tez danışmanlarım Sayın Yrd. Doç. Dr. Kemal Akkan Batman ve Yrd. Doç. Dr. Yasemin Sorakin'a teşekkürü bir borç bilirim. Sadece bu çalışmamda değil, tüm hayatım boyunca maddi manevi emeğini esirgemeyen annem Pembe Salman, babam Sümmani Salman ve yaşam amacım olan kızlarım Umay ve Miray'a önce varlıkları için, sonra da benim, bu kitabın ortaya çıkış sürecinde gece gündüz çalışarak geçirdiğim zamanlarda sabır, verdikleri destek ve anlayış için çok teşekkür ederim.

ÖN SÖZ

Dünyada ve ülkemizde boşanmaların giderek artması, ailelerin baştan sağlıklı kurulmasının ve boşanmalara neden olan durumların önlenmesinin önemini ortaya koymakta, bu noktada eğitim ön plana çıkmaktadır. Günümüzde yaşam boyu öğrenme kavramı ön plana çıkmış ve artık hayat felsefesi olma zorunluluğunu da beraberinde getirmiştir. Yaşamı yeniden düzenlemeye ya da amaçları yeniden yapılandırmaya, diğer bir ifadeyle gelişimsel geçişe yol açan evlilik de, yeni rolleri ve sorumlulukları gerekli kılmıştır. Gelişimsel açıdan, ergenlikten yetişkinliğe geçişte pek çok dönüm noktası aileyle ilgilidir. Genç yetişkinliğe ilişkin gelişme ödevlerinden çoğu; eş seçme, eşi ile yaşamayı öğrenme, çocuk sahibi olma gibi aile kurma ve aile kurumuna ilişkin ödevlerdir. Gelişme ödevleri, bireyin yaşamında belirli bir dönemde ortaya çıkan, başarılması onu mutlu kılacak ve sonraki görevleri başarmasına rehberlik edecek görevlerdir. Bu görevleri hangi eğitimle öğrenmekteyiz? Sadece anne ve babamızdan model alarak öğrendiğimiz evlilik ve aile rolleri yeterli midir?

Evlilik kurumu, aile birliğinin temelidir. Biyolojik bir gereksinim olarak cinsel güdüyü doyurmak, aşk, sevmek, sevilme, güven gibi psikolojik gereksinimler, korunma, dayanışma gibi sosyal gereksinimler ve ekonomik güvenlik insanları evliliğe götüren önemli etmenler arasındadır. Evlilikte eşlerin birbirlerine sağladıkları sosyal ve duygusal destek, eşlerin kendilerini fiziksel ve ruhsal olarak iyi hissetmelerine katkı sağlar. Evlilik akdi ile kurulan ailenin, eşlerin hayatları boyunca sürmesi beklenmektedir. Tüm toplumlarda temel toplumsal normlardan biri, evliliklerin sağlıklı ve dengeli biçimde sürmesidir. Normal koşullarda hiç kimse boşanmayı amaçlayarak evlenmez. Evlilikler, evlenmeye karar veren kişilerin daha mutlu olacakları beklentisiyle ve geleceğe yönelik pek çok umutla gerçekleşir. Ancak evlilik; başta yeni hak ve sorumluluklar, birlikte yaşamın yeniden düzenlenmesi ve karı-kocalık, annelik, babalık, gelinlik, damatlık gibi yeni roller olmak üzere birtakım temel değişiklikleri gerektirmekte ve beklentilerin gerçekleşmemesi ya da hayal kırıklıkları söz konusu olabilmektedir. Bu durumda ömür boyu sürmesi umuduyla aile birliğini kurmak üzere evlenen eşler arasında çeşitli çatışmalar yaşanabilmekte, söz konusu çatışma ve anlaşmazlıklar aile

dengesini sarsacak boyutlara ulaşabilmekte ve sorunların çözülememesi durumunda boşanma, eşlerden biri veya her ikisi tarafından bir seçenek ve çözüm yolu olarak görülebilmektedir.

Aksayan bir evlilikte düşünülmesi gereken ilk çözüm, aksaklıkları gidermektir. Ancak bunda başarısız olunması ve sorunların, gerek eşlerin gerekse çocukların ruh ve beden sağlığını kalıcı bir biçimde bozma-ya başlaması halinde boşanma en sağlıklı çözüm olabilir. Tarafra ve çocuklara az ya da çok verdiği zarardan dolayı boşanma, istenmeyen bir durum olmakla birlikte, boşanma oranları giderek artmaktadır.

Amerika'da başlayan ve günümüzde Türkiye'de büyük önem kazanan Aile ve Evlilik Danışmanlığı, evlilikteki problemleri tedavi ve danışma faaliyetleri, boşanmaları önlemeye ve sorun çözmeye yöneliktir. Fakat ailelerin baştan sağlıklı bir şekilde kurulmasına ve sürmesine yardımcı olmak amacıyla yönelik önleyici ve geliştirici faaliyetlerde ise asıl amaç, ailenin baştan bilinçli ve sağlıklı kurulmasıdır. Bunun içinde eğitim önem kazanmaktadır.

Eğitici programların temelinde yatan felsefe, sağlık kavramıyla ilgilidir. Buradaki sağlık kavramı, Dünya Sağlık Örgütü'nün tanımını paralelinde, hastalık ya da sakatlığın olmaması değil, fiziksel, ruhsal ve sosyal yönden iyilik (sosyal sağlık) durumunu belirtir. Sosyal sağlık ise, aile ortamı ile yakından ilgilidir, çünkü aile, sosyal sağlığın temelini oluşturur. Kişilerin başarılı bir evlilik kurabilmeleri, her şeyden önce, onların evliliğe hazırlayıcı nitelikte bir eğitimden geçmelerine bağlıdır. Böylece boşanma oranı düşer ve ilişkiler daha sağlıklı kurulabilir.

Yaşam boyu eğitimle, evliliği oluşturan öğeler arasında, özellikle genç insanların bilmeleri ve öğrenmeleri gereken birçok temel bilgi olduğunu, gençlerin evlilikle ilgili olarak, evlilik öncesi ve sonrasında eğitim almaları ve toplumun da bu eğitimi destekleyerek kolaylaştırması gerektiğini ortaya koyar. Boşanmaların hem psiko-sosyal hem de ekonomik etkileri dikkate alındığında, ülkemizde boşanma oranlarının giderek artması ve toplumsal bir sorun haline gelmeye başlaması, ailelerin baştan sağlıklı bir şekilde kurulmasına ve sürmesine yardımcı olmaya ve boşanmaya neden olan durumları önlemeye yönelik önleyici

ve geliştirici faaliyetlerin önemini arttırmaktadır. Önleyici faaliyetlerin başında ise eğitim gelmektedir.

Türkiye’de evlilik öncesi eğitim programları kapsamındaki çalışmalarından ilki “evlilik okulu” adıyla 1998 yılında yapılmıştır. Ülkemizde de aile ve evlilik eğitiminin yapılması gerekliliği dikkati çekmektedir. Ailelerin baştan sağlıklı kurulması ve sürmesine yönelik olarak, evlilik öncesi ve sonrası eğitim programlarına ülke genelinde Belediyeler ve Üniversiteler aracılığıyla ve söz konusu kurumların işbirliğiyle yaygınlık kazandırılabilir.

Evlilik eğitimi almış bireyler, birbirlerini çok yönlü olarak tanıyabilecek ve değerlendirme yapabileceklerdir. Bireyler evlilik yaşamında kendilerini nelerin beklediğini bilmiş olacaklar, hazırlıklı olacaklar ve eşlerin sorunlar karşısında çözüm bulmaları kolaylaşacaktır. Çiftler evliliğe daha gerçekçi beklentilerle başlayacak ve evlilik daha sağlam temeller üzerine kurulmuş olacaktır. Bireylerin kişilikleri değerlendirilerek, evliliklerinde hangi alanlarda sorun yaşayabilecekleri konusunda bilgi sahibi olmaları sağlanacaktır. Problem yaşandığında nasıl davranmaları gerektiği konusunda çiftlerin bilgi ve beceri sahibi olmaları sağlanacaktır. Henüz çocukları doğmadan eşler arası ilişkinin güçlenmesi sağlanacaktır. Yeni evlilik ve ebeveynlik dönemlerinde karşılaşılabilecek muhtemel bir sorun karşısında çiftler nasıl davranmaları gerektiğini bilecek ve yapılabilecek yanlışlıklar en az düzeye inmiş olacaktır.

Dr. Nihal SALMAN

ORCID No: 0000-0003-1319-4548

nihal_salman_@hotmail.com

İÇİNDEKİLER

Dr. Nihal SALMAN.....	iii
Ön Söz.....	vii

1. BÖLÜM

EVLİLİK VE İLİŞKİ EĞİTİMİ

Evlilik ve İlişki Eğitimi Neden Gereklidir?	3
Evlilik ve İlişki Eğitimi Eşlerin İletişim Becerilerini Geliştirir mi?	14
Evlilik ve İlişki Eğitimi, Çiftlerin İlişki Kalitesini ve Memnuniyetini Artırır mı?	16
Ailelerin Mutluluğu İçin Evlilik Eğitiminin Önemi	19

2. BÖLÜM

EVLİLİKLE İLGİLİ KAVRAMLAR

Evlilik Nedir?	23
Evlilikte Uyumun Mutluluğa Etkisi	24
Sağlıklı ve Sağlıksız Evlilik Arasındaki Fark	27
İletişimin Evliliğe Etkisi.....	29
Evliliğe Aldatmanın Etkileri.....	32
Mutlu Evliliğin Sırrı Doğru Eş Seçimi.....	33
Aile İçi Şiddetin Evliliğe Zararı	36
Evlilikte Ekonomik Denge	38
Evlilikte Cinsellik Neden Önemli?	38
Evlilik Eğitim Programlarının Tarihsel Gelişimine Bir Bakış	40
Türkiye’de Evlilik Eğitim Programları Nasıl Gelişim Göstermiş?	53
Dünyada Evlilik Eğitim Programları Nasıl Gelişim Göstermiş?.....	77

3. BÖLÜM

GELİŐTİRİLEN EVLİLİK EĞİTİM PROGRAMI

Evlilik Eğitim Programının İçeriği ve Oturumlarda Yapılan	
Etkinlikler	88
Uygulama Süreci.....	90
Evlilik Eğitim Programının Geliőtirilme AŐaması	109
Evlilik Eğitim Programı Deneysel AŐamasının Denekleri.....	113
Veri Toplama Aracıları	114
Bulgular	124
Bulguların TartıŐılması	207
Geliőtirilen Evlilik Eğitim Programının Sonucu	218
Kaynakça	221

1. BÖLÜM

EVLİLİK VE İLİŞKİ EĞİTİMİ

Mutlu evlilik veya ilişki mümkün müdür? Sorusu ile başlarsak evet mümkündür diyebiliriz. Dünyanın çeşitli yerlerinde mutlu evlilik ve evlilik eğitimi ile ilgili pekçok bilimsel araştırma yapılmış ve görülmüş ki, evlilik ve ilişkiler eğitimle mutlu hale getirilebilir. Aslında bu durum çok da şaşılacak bir durum değildir. İnsan tüm davranışlarını öğrenerek şekillendirir. Doğuştan getirdiğimiz neredeyse hiçbir davranışımız yok. Ne yiyeceğimizi, nasıl giyineceğimizi, hangi dilde konuşacağımızı, diksiyonumuzu yani tüm davranışlarımızı öğreniyoruz. Hatta nasıl düşüneceğimizi ve nasıl hissedeceğimizi bile öğreniyoruz. İnsan olmanın en büyük özelliği olan öğrenme tüm düşünce duygu ve davranışlarımızı şekillendiriyorsa neden eşimizle veya ilişkimizdeki partnerimizle kurduğumuz ilişkiyi de şekillendirmesin?

Evlilik eğitimi, çiftlerin evlenmeye karar vermeden önce kendileri, birbirleri ve ilişkileri hakkında daha fazla bilgi edinmelerine yardımcı olmayı amaçlayan bir kurs veya bir dizi kurstur. Bazı durumlarda evlilik eğitimi, zaten evli olan çiftlerin yanı sıra ilişkilerini geliştirmek için çabalayan ya da bu ilişkileri geliştirmeyi amaçlayan çiftler için sürekli eğitimi de içerir.

Evlilik eğitiminin arkasındaki fikir, genellikle çiftlerin evlilikten ne bekleyeceklerini değil, aynı zamanda sorunlarla nasıl daha iyi başa çıkacaklarını öğrenmelerine yardımcı olmaktır. Evlilik eğitimi genellikle iletişim becerileri, çatışma çözümü , başa çıkma strateji-